

Antonia Luketin Alfrević
Andrea Rogošić
Odsjek za talijanski jezik i književnost
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Izvorni znanstveni rad
UDK: 811.131.1'373.2(497.13-3
Dalmacija)¹⁸
Priljeno: 03. 11. 2011.

O IMENIMA JEDRENJAKA U DALMACIJI U 19. STOLJEĆU

Sažetak

U članku se, na osnovu arhivske građe prikupljene u okviru istraživanja, analiziraju imena jedrenjaka sagrađenih u Dalmaciji tijekom 19. stoljeća kao i imena jedrenjaka izgrađenih drugdje, ali čiji su vlasnici bili iz Dalmacije. Uz imena jedrenjaka, u kojima se zrcali jezična i sociokulturna stvarnost vremena i sredine u kojoj su nastala, navode se i nazivi za tipove jedrenjaka, mahom talijanskog podrijetla. Imena se potom analiziraju na fonološkoj i morfosintaktičkoj razini te se u okviru etiološke analize ona dijele u nekoliko kategorija s obzirom na motivaciju prilikom procesa imenovanja. Utvrđeno je kako su najčešća imena antroponimskog i hagionimskog podrijetla, uz značajan broj auguralnih i profilaktičkih imena budući da je uloga imena, između ostalog, bila zaštititi jedrenjak odnosno odagnati zlu kob. Među svetačkim imenima, i ostalim imenima vezanim uz religiozne motive, prevladavaju ona posvećena Bogorodici čiji je kult na ovim prostorima prisutan još od srednjeg vijeka.

Ključne riječi: *Dalmacija, etiologija, imena, jedrenjaci*

Uvod

Nastanak naziva za tipove jedrenjaka, kao i ostale pomorske terminologije, vezan je uz dugu i snažnu pomorsku tradiciju istočnojadranske obale. Pomorski rječnici hrvatskog jezika sadrže veliki broj tuđica koje su odraz višestoljetnih dodira među mediteranskim narodima. Među tim tuđicama prevladavaju talijanizmi, što je posljedica gotovo četiri stoljeća mletačke vladavine u Dalmaciji kao i činjenice da je talijanski jezik ostao službenim jezikom u Dalmaciji sve do 1909. godine.

Navedene činjenice zrcale se na jednak način i u nominaciji jedrenjaka čija su imena nosila znak njihove obale i bila obilježjem kulture, a s obzirom na to da su jedrenjaci bili sredstva socijalno-ekonomske egzistencije dalmatinskom stanovništvu upućenom na more i pomorstvo, njihovo imenovanje odražava mentalitet društva i njegov pogled na svijet. Zbog svega navedenog imena, jedrenjaka predstavljaju korpus zanimljiv za jezična istraživanja.

Nazivi tipova jedrenjaka

U drugoj polovini 19. stoljeća, i to gotovo istovremeno, izdaju se prvi talijanski, a potom i prvi hrvatski pomorski rječnik. U stručnoj upotrebi talijansko pomorsko nazivlje bilo je ustaljeno mnogo ranije, dok o kodifikaciji hrvatskog pomorskog nazivlja ne možemo govoriti sve do dvadesetih godina 20. stoljeća (Stolac, 1998: 9).

Kada je riječ o tipovima tadašnjih jedrenjaka, pa i o njihovim pojedinim dijelovima, kao prvo obilježje ističe se aloglotski karakter nazivlja posebice nazivi talijanskog podrijetla. Nakon prilagodbe i integriranja u hrvatski standardni jezik oni su izgubili status posuđenica budući da su zauzeli prazna mjesta u leksičkom sustavu (Čulić, 2009: 199). Preuzimanje tih termina u hrvatski jezik rezultat je prestiža talijanskog, točnije dominirajućeg venecijanskog dijalekta, kao i činjenice da je gotovo do kraja 19. stoljeća upravo talijanski jezik bio nastavni jezik u pomorskim školama, a ujedno i službeni jezik pomorstva na kojem su, između ostalog, polagani i stručni ispiti (Stolac, 1998: 21).

Prikupljajući korpus u okviru ovog istraživanja, uz njihova imena, zabilježili smo sljedeće tipove jedrenjaka: nava (< lat. *nave*)¹, bark (< engl. *bark*), pulaka (< mlet. *polaca*), brik/brig (< eng. *brig*), brigantin (< sttal. *brigantino*), goleta (< mlet. *goleta*), škuner (< eng. *schooner*), brikškuner (< eng. *brig-schooner*)², trabakul (< mlet. *trabacolo*), pelig (< mlet. *pielego*), bragoc (< mlet. *bragozo*), bracara (< mlet. *brazera*), tartana (< mlet. *tartana*), batel (< mlet. *batelo*), gajeta (< mlet. *gaeta*), peota (< mlet. *peota*), leut (< tal. *leuto*), vašel (< tal. *vascello*) i gajeta (< tal. *gaeta*). Temeljna karakteristika ovog nazivlja njegova je talijanska odnosno mletačka provenijencija koja svjedoči o snažnim jezičnim i kulturnim prožimanjima na našoj obali.

Neki od leksikografa koji su se u 19. stoljeću bavili problemom tuđica u pomorskom nazivlju kao i uvođenjem hrvatskih termina zastupali su puristička stajališta pokušavajući skovati njihove hrvatske ekvivalente. S druge strane, bilo je autora koji su posuđenice prilagođene sustavu hrvatskog jezika smatrali dijelom povijesnog i kulturnog nasljeđa nastojeći ih zadržati (Sočanac, 1996). Danas, uslijed tehnološkog napretka u pomorstvu i plovidbi, ovi nazivi tipova jedrenjaka ostali su okamenjene forme bez svojih referenata (Čulić, 2009: 199). Nekadašnji svijet jedrenjaka i plovidbe ostao je zapisan upravo u tim okamenjenim nazivima koji su svjedoci socio-kulturnih i jezičnih prožimanja te ih stoga s pravom možemo smatrati jezičnim blagom odnosno dijelom naše kulturne baštine.

Imenovanje jedrenjaka

Imena jedrenjaka odražavaju sociokulturnu i jezičnu stvarnost vremena i sredine u kojoj su nastala. Brod se krsti kao i čovjek te, dobivajući ime, ulazi u različite evidencije

1 Romanski termin „nava“ nastao je od latinske riječi za brod – *navis*. Južni Slaveni su, došavši na more, čuli grčke i romanske riječi vezane za pomorsku terminologiju. Stoga treba razlikovati stariju romansku pomorsku terminologiju od one novije koja je unesena za vrijeme venecijanske uprave. Usp. Čulić, 2009.

2 Uz nazive škuner i brikškuner nailazimo i na nazive škuna i brikškuna/škunabrik u kojima termin škuna dolazi od talijanske riječi *scona*.

i popise. Ime ujedno konotira i motivacijske procese označitelja budući da je ono, kao jezični entitet, odraz društva odnosno konteksta u kojem jezik djeluje. Iz njega se iščitavaju suptilne crte mentalnog sklopa imenovatelja kao pojedinca, ali ujedno i povijesne, religiozne, tradicionalne i druge kompleksne motivacije (Čulić, 2009: 183).

Drugim riječima, iako je ime jezična činjenica, proces stvaranja imena izlazi iz okvira jezika. U svojoj teoriji o govornim činovima John Searle (1969) tvrdi da su imena na neki način povezana s karakteristikama objekta na koji referiraju. U skladu s tim, ne može se reći da su vlastita imena u potpunosti lišena značenja jer početni referent može imati utjecaja na razumijevanje vlastitoga imena.

U okviru ovog istraživanja prikupljen je korpus od oko 270 imena uz koja su navedeni i nazivi tipova jedrenjaka te arhivski izvor.³ Iz prikupljene građe uočava se kako je najzastupljeniji tip jedrenjaka pelig sa čak 50%, zatim slijede brigantin s 18% te trabakul s 10%. U analizi imena jedrenjaka osobit naglasak stavljen je na njihovu etiologiju s obzirom na to da se prvenstveno kroz taj aspekt nominacije odražavaju povijesna, socijalna, tradicijska i kulturološka obilježja Dalmacije u 19. stoljeću.

Fonološke i grafijske adaptacije imena

Iako je većina imena talijanskog porijekla, možemo se osvrnuti na tridesetak hrvatskih imena pisanih talijanskom grafijom.⁴ Talijanski i hrvatski fonološki sustavi vrlo su slični pa je potreba za prilagodbom vrlo mala. Riječ je, dakle, prije svega o prilagodbi hrvatske grafije talijanskoj i nekim manjim nepodudarnostima u dvama fonološkim sustavima.

U primjerima iz korpusa nailazimo na zamjenu združenih grafema <lj> i <nj> trigramom <gli> i digramom <gn> (*Gliubimir, Marco Kraglievich, Ufagne*), dok je u primjerima *Liubomirka* i *Nasliednik* grafem <lj> zamijenjen slijedom grafema <l> i <i>. Grafemi <č> odnosno <ć> bilježe se kao <c> ispred *e* i *i* ili kao <ch> na kraju riječi (*Dobri Pocetach, Iellacich Bano, Vucich, Marco Kraglievich*).⁵ Imena *Socolizza Liepa, Sbogom Mila, Pervorodna Milizza, Iellacich Bano, Naviesnik* grafijski su formirana prema njihovom izgovoru pri čemu je grafem <c> zamijenjen s geminatom <zz>, a grafem <z> grafemom <s>, dok se <j> bilježi kao <i>. Grafem <k> bilježi

3 Tabela prikaz korpusa donosimo na kraju rada. Upotrijebljeni izvori u tablici su označeni kraticama kako slijedi: A.M. = *Annuario Marittimo per l'anno 1856. VI annata, Trieste: Sezione lett.-art. del Lloyd Austriaco*. DAZd 1 = *Državni arhiv u Zadru, Arhiv Brača*. DAZd 2 = *Državni arhiv u Zadru, Spisi Vlade za Dalmaciju, 1805., V. br. 470*.

4 U korpusu, međutim, postoji i nekoliko hrvatskih imena koja nisu prilagođena talijanskom jezičnom sustavu (*Sin, Soko, Glas, Mrav, Božidar*).

5 Bilježenje fonema [ʃ] digramom <ch> nije u skladu s talijanskom ortografijom, ali se ovakvom grafijskom rješenju pribjeglo zbog toga što se alveolar nalazi na kraju riječi, a talijanske riječi uglavnom završavaju na samoglasnik. Na isto grafijsko rješenje nailazimo i u rječniku L. Miotta *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*, gdje je navedena natuknica *bonculovich* iz splitskog narječja u kojoj je također završno *é* transkribirano kao <ch>.

se kao <ch> ili kao <c> ispred *a*, *o*, *u* (*Dobri Pocetach*, *Sveti Nicola*, *Mali Marco*, *Marco Kraglievich*). U nekoliko primjera uočava se umetanje samoglasnika između suglasnika ili dodavanje samoglasnika na kraju riječi (*Pervorodna Milizza* i *Iellacich Bano*).⁶ S obzirom na to da fonem [ʒ] ne postoji u talijanskom jeziku, u imenu *Pomoc Bosgia* grafijom se pokušao približiti izgovor te riječi (/bozdʒa/).

Morfosintaktička analiza

Gotovo polovicu korpusa čine jednoleksemna imena (47%), dvoleksemna imena zastupljena su sa 32%, dok je troleksemnih imena 12%. Ostatak korpusa (9%) čine imena sastavljena od tri ili više leksema. Većina troleksemnih imena genitivni su prijedložni izrazi koji u sebi sadržavaju imenicu *madonna*, a izriču posvojnost ili karakterističnu pojedinost (npr. *M. della Salute*, *M. di Consolazione*).⁷ Najzanimljiviji primjeri troleksemnih imena u formi su rečenice odnosno sintagme *Cosa v'importa* i *S Bogom Putnik*.

Dvoleksemna imena mahom su imeničke sintagme u kojima uz imenicu nailazimo na broj (*Alleandro II*, *Francesco II*, *Figlio VII*), pridjev (*Angelo Custode*, *Generoso Dalmata*, *Mali Marco*, *Nave Fortunata*, *Madonna Krasna*), član (*La Pietà*, *Il Marinaro*, *Il Pellegrino*) ili drugu imenicu (*Genitor Nicolò*, *Imperatore Diocleziano*, *Genio Speculatore*, *Teresa Maria*). Neki od primjera u korpusu poput *Il Gentile*, *La Favorita*, *L'Audace* pridjevske su sintagme sastavljene od člana i pridjeva te možemo zaključiti kako se radi o imenima nastalim onimizacijom poimeničenih pridjeva. *Sbogom Mila* jedini je primjer dvoleksemnog imena u obliku rečenične sintagme.

Među jednoleksemnim imenima jedrenjaka, primjeri poput *Corriere*, *Lepre*, *Leone*, *Girasole*, *Glas*, *Soko* nastali su procesom onimizacije apelativa to jest opće imenice postale su vlastite. S druge strane, nailazimo i na primjere nastale transonimizacijom u kojima je antroponim postao imenom broda, npr. *Slavomir*, *Angelica*, *Achille*, *Enea*, *Liubomirka*, *Gliubimir*.⁸ Iz imena *Allegro*, *Bello*, *Bizzaro*, *Fedele*, *Fertile*, *Vecchio*, *Valoroso* možemo zaključiti kako se radi o konverziji gramatičke kategorije uslijed procesa onimizacije.⁹

Analizirajući prikupljeni korpus uočeno je kako se imena jedrenjaka uglavnom slažu u rodu s nazivom za tip jedrenjaka. Većina tipova jedrenjaka zabilježenih u korpusu imenice su muškog roda (pelig, trabakul, brigantin, bark, brik, vašel).

6 Jedno od ključnih pravila talijanske fonotaktike je da u skupini od tri asilabična fonema prvi mora biti sibilant, treći likvid. Usp. Muljačić 1972: 266–268.

7 Na osnovi talijanskih prijedložnih izraza koji sadrže prijedlog *di* i njihovih hrvatskih ekvivalenata (*Bogorodna kraljica od nebesa*, *Cesariza od anđela*, *Gospa od Loreta*) zabilježenih u rječniku *Dizionario italiano, latino, illirico* Ardelia Della Belle, može se govoriti o talijanskom utjecaju na hrvatski jezik (Rišner 2005: 52,53).

8 Samo jedan od primjera nastalih procesom transonimizacije toponimskog je postanja (*Spalato*).

9 Riječ je, dakle, o pridjevima koji su postali vlastita imena. U jednom od primjera nailazimo čak na superlativni oblik pridjeva *Gentilissimo*.

Nazivi koji su ženskog roda poput arka, bracara, gajeta, goleta, nava, pulaka, tartana, brikškuna, škuna, javljaju se u znatno manjem broju, a zanimljivo je kako gotovo svi jedrenjaci navedenih tipova nose imena ženskog roda (brikškuna *Marietta*, arka *Fortunata*, goleta *Angelica*, bracara *Bella Maria*, bracara *Bella Tonina*, pulaka *Bellezza*, bracara *Fortunata*, bracara *Giordana*, nava *La favorita*, gajeta *Mistica Rosa*, gajeta *Nave Fortunata*, nava *Saviezza*, bracara *Sokolizza Liepa*, pulaka *Speranza*, bracara *Stefanina*, pulaka *Viaggiatrice*, pulaka *Sodalità* itd.). Vrlo se rijetko nadijevaju imena ženskog roda tipovima jedrenjaka koji su muškog roda (trabakul *Annunziata*, pelig *Buona Alleanza*, brigantin *Buona Amicizia*, vašel *La Fedeltà*, brik *Maria Ellena*) dok je imena muškog roda uz nazive jedrenjaka ženskog roda svega nekoliko (škuna *Dobri Pocetach*, gajeta *S. Nicolò di Bari*).

Etiološka analiza

U trenutku imenovanja uvijek je prisutna i motivacija koja će biću, prostoru i vremenu nadjenuti ime (Vodanović, 2006: 222). Tako nas proces imenovanja jedrenjaka u Dalmaciji u 19. stoljeću upućuje na različite motivacije uvjetovane mediteranskim mentalitetom, tradicijom, religijom i kulturom. S druge strane, neka su imena motivirana individualnim faktorima poput rodbinskih ili sentimentalnih odnosa.

S obzirom na etiologiju imena jedrenjaka, primjeri iz prikupljenog korpusa mogu se podijeliti u nekoliko temeljnih kategorija: imena jedrenjaka antroponimskog, hagianimskog, etničkog odnosno etnonimskog postanja te profilaktička i auguralna imena.¹⁰

U kategoriju imena antroponimskog postanja mogu se ubrojiti mitološka imena (*Achille, Enea, Ercole, Giasone, Iolao, Menelao, Minotauro, Nimfa Rinomata, Pompeo, Telemaco*), imena povijesnih i biblijskih ličnosti (*Alleandro II, Archimede, Carlo Barone de Bruck, Costantino, Demetrio Fario, Diogene, Francesco II, Giosafat, Glorioso Radetzky, Governator Lilienberg, Iellacich Bano, Il principe Carlo, Imperatore Diocleziano, Imperatore Ferdinando, Marco Kraglievich, Mosè, Sansone, Skenderbegh, Tancredi*), te druga imena antroponimskog postanja (*Andriana, Angelica, Aurelio, Bella Maria, Bella Tonina, Božidar, Gaudenzio, Genitor Nicolo, Giovannina, Giovannino, Giorgio e Maddalena, Giulietta, Giuseppino, Giuseppe Nicolò, Gliubimir, Liubomirka, Mala Tere, Mali Marco, Maria Ellena, Marianna Bella, Marietta, Michele, Nicolò, Paolina, Paolino, Pervorodna Milizza, Slavomir, Stefanina, Teresa Maria, Teresina, V. Carolina, Valente Paolina, Vieran Alessandra*).

Sljedeću kategoriju sačinjavaju imena hagianimskog postanja, mahom marijanska¹¹ (*M. del Carmine, M. del Rosario, M. della Salute, M. delle Grazie, M. di Consolazione,*

¹⁰ Suprotno očekivanju, u korpusu nailazimo na tek dva imena toponimskog postanja (*Monte Carmello* i *Spalato*). Naime, nominacije jedrenjaka toponimima su, u načelu, vrlo česte (usp. Čulić, 2009: 190).

¹¹ Očekivano je velik broj imena kojima se brodovi posvećuju Bogorodici, odnosno nadijevanjem kojih imenovatelj zaziva njezinu pomoć, budući da su Hrvati prihvatili štovanje Bogorodice u isto vrijeme kada i kršćanstvo, a počeci marijanskog kulta, koji se osobito raširio u 17. i 18. stoljeću, bilježe se još u vrijeme doseljavanja Hrvata u današnju domovinu. Usp. Perić, 1974.

M. di Sette Dolori, Madonna Cursarizza, Madonna del Campo Grande, La Madonna del Buon Consiglio, Madonna del Monte, Madonna Krasna, Vergine Maria Santissima della Bianca).¹² Navedenoj kategoriji mogli bismo pridodati i imena *Annunziata, L'Annunziata*¹³ i *Mistica Rosa*¹⁴ budući da se i ona odnose na Djevicu Mariju. Zaštitnička uloga Djevice Marije naglašena je u svim njezinim titularima Marije kao pomoćnice, zaštitnice, suspasiteljice (Berković, 2009: 314) pa stoga ne čudi što je smatrana zaštitnicom brodova i mornara te što su joj u znak zahvalnosti posvećena, osim crkava i oltara, i imena jedrenjaka. Imena drugih svetaca koja je štovao dalmatinski puk i čiji su kultovi dio tradicije ovih prostora bila su motivom nominacije jedrenjaka poput *Giovanna Santa, Giorgio Santo, Glorioso S. Antonio, Miracoloso S. Anastasio, Miracoloso S. Prospero, Nicola Sveti, Nicolò Santo, S. Antonio, S. Antonio di Padua, S. Biagio, S. Fortunato, S. Francesco e Giuseppe, S. Francesco ed Anime di Purgatorio, S. Gaetano, S. Giacomo, S. Giorgio, S. Lorenzo, S. Nicolò, S. Nicolò di Bari, S. Rocco, S. V. Ferrerio, S. Vincenzo Ferrerio, Sveti Nicola*.

Prema pučkom vjerovanju, profilaktička imena imala su zaštitnu ulogu prema nositelju. Neka od tih imena negativnih su konotacija budući da se smatralo kako će takvo ime odvratiti zle sile od nositelja imena.¹⁵ U našem korpusu profilaktičkim imenima smatramo imena poput *Angelo Custode, Angelo Fedele, Fedele, Fedeltà, Il Soccorso, Il Terrore, L'Angelo Raffaele, Pomoc Bosgia, S Bogom Putgnik, Speranza, Speranza S., Snamì Bog, Trinità No. 1, Pietà, Ufagne, Indio Volante*.¹⁶ Također, imena hagonimskog postanja koja su svrstana u prethodnu kategoriju možemo smatrati profilaktičkima budući da je imenovatelj, nadijevajući jedrenjaku ime po nekom svecu ili Djevici Mariji, prizivao njihovu zaštitu.

U sljedeću kategoriju svrstana su imena jedrenjaka *Allegro, Bona Fortuna, Bonaventura, Buon Tempo, Dobri Pocetach, Felice, Fortunata, Fortunato, Illustrate, Glorioso, Importante, Instancabile, La Buona Sorte, Nave Fortunata, Potente, Saviezza, Valoroso* i *Vigore* koja možemo definirati kao auguralna imena budući da se njima izražava želja za dobrom sudbinom.¹⁷

12 Neka od imena se ponavljaju, posebice *M. del Carmine* (9 puta) i *M. delle Grazie* (3 puta). Sintagmatski obrazac u tim primjerima javlja se u nekoliko varijanti međusobno različitih po prijedložnom izrazu (npr. *M. del Carmine* i *M. di Carmine*).

13 Talijansko ime *Annunziata* povezuje se s Gospinim imenom vjerojatno stoga što ima svoje korijene u latinskom imenu *Festum Annuntiationis Mariae* (blagdan Blagovijesti), a u hrvatskim govorima prihvaćeno je kao *Nuncijata*, odnosno *Luncijata* s razjednačivanjem sonanata na udaljenost ($n - n > l - n$) (Vulić 2008: 153).

14 U hrvatskom Otajstvena ruža.

15 Usp. Šimunović 2009., str. 153, 154.

16 Ime *Indio Volante* smatramo aluzijom na Letećeg Holandeza (tal. *Olandese volante*). Može se pretpostaviti kako je namjera imenovatelja bila prizivanje sudbine suprotne onoj Letećeg Holandeza.

17 Valja napomenuti kako je tanka linija između kategorije profilaktičkih i auguralnih imena. Naime, auguralna imena mogli bismo smatrati i potkategorijom profilaktičkih imena budući da se, nadijevajući neko auguralno ime, imenovatelj nada kako će brod biti zaštićen od loše sudbine. (Usp. Marcato 2009., str. 31–33, 42–43.)

U cjelokupnom korpusu nailazimo na svega dva imena etnonimskog postanja: *Slavjanin* i *Mladi Slavjanin* te na nešto veći broj primjera poput *Generoso Dalmato*, *Giusto Triestino*, *Innocente Dalmato*, *Lessignano*, *Narentino Secondo*, *Raguseo Galante*, *Sollecito Dalmata*, *Sorte Sabioncellina*, *Virtuoso Buduano* za koja je razvidno kako se radi o imenima nastalim od etnika.

Zaključak

Kako je već istaknuto, činom imenovanja jedrenjaci se krste poput ljudi, a iz njihovih se imena iščitava kulturna i društvena stvarnost vremena i sredine u kojoj su nastala. Tako je prevlast talijanskih imena, kao i talijanske pomorske terminologije, posljedica stoljetne mletačke vladavine u Dalmaciji i uporabe talijanskog kao službenog jezika. Sociokulturna stvarnost kao i tradicija ovog područja najснаžnije su se odrazile kroz motivaciju imena. Etiološkom analizom utvrđena je učestalost religioznih motiva te imena hagianimskog podrijetla među kojima prevladavaju imena posvećena Bogorodici što objašnjavamo važnošću marijanskog kulta kao i štovanjem nekih svetaca poput svetog Nikole ili svetog Ante. Nadalje, uočena je i značajna prisutnost profilaktičkih i auguralnih imena za kojima su imenovatelji posezali želeći zaštititi jedrenjak i pomorce i prizvati im dobru sudbinu.

Literatura

- Berković, D. (2009) Od mizoginije do kulta: Etiološko čitanje Postanka 3, *KAIROS – Evanđeoski teološki časopis* 3(2): 305–320.
- Čulić, G. (2009) *Ime – znak života*, Kotor, Pomorski muzej Crne Gore.
- Marcato, C. (2009) *Nomi di persona, nomi di luogo. Introduzione all'onomastica italiana*, Bologna, Il Mulino.
- Miotto, L. (1991) *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*, Trieste, Edizioni Lint.
- Muljačić, Ž. (1972) *Opća fonologija i fonologija suvremenog talijanskog jezika*, Zagreb, Školska knjiga.
- Peričić, E. (1974) Marijanski kult u Hrvatskoj do XI. stoljeća, *Bogoslovska smotra*, 44(2–3): 247–272.
- Rišner (2005) Prijedlozi nekad i danas. U: Bagić, K. (ur.), *Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2004.*, Zagreb, FF Press, str. 41–57.
- Searle, J. (1969) *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*, Cambridge, CUP.
- Sočanac, L. (1996) Odnos Bože Babića prema tuđicama u hrvatskom pomorskom nazivlju, *Riječ*, 2(1): 66–72.
- Stolac, D. (1998) *Hrvatsko pomorsko nazivlje*, Rijeka, Izdavački centar Rijeka.
- Šimunović, P. (2009) *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga.

Vodanović, B. (2006) Imenovanje, *Folia Onomastica Croatica*, 15: 217–240.

Vulić, S. (2008) Marijanska pučka blagdanska imena na dubrovačkom području, *Croatica et Slavica Iadertina*, 4 (4): 149–156.

Tablica – Korpus imena i tipova jedrenjaka

IME JEDRENJAKA	VRSTA JEDRENJAKA	IZVOR
Achille	brigantin	DAZd 2
Aggile	trabakul	DAZd 2
Alleandro II.	pelig	A.M.
Alleato (preth. Eto)	brigantin	A.M.
Allegro	trabakul	DAZd 1
Allegro	pelig	DAZd 2
Andriana	pelig	A.M.
Angelica	goleta	DAZd 1
Angelo Custode	pelig	A.M.
Angelo Fedele	pelig	A.M.
Annunziata	trabakul	A.M.
Annunziata Milizza	trabakul	A.M.
Antonietta	pelig	A.M.
Archimede	brigantin	DAZd 1
Aurelio	pelig	A.M.
Basilisco	trabakul	DAZd 2
Bella Maria	bracera	A.M.
Bella Tonina	bracera	A.M.
Bellezza	pulaka	DAZd 2
Bello	trabakul	DAZd 2
Bizzaro	brigantin	DAZd 1
Bona Fortuna	brigantin	DAZd 1
Bonaventura	pulaka	DAZd 1
Božidar	pelig	A.M.
Buon Tempo	pelig	A.M.
Buona Alleanza	pelig	A.M.
Buona Amicizia	brigantin	A.M.
Carlo Barone de Bruck	brikškuna	A.M.
Carmelitano	pelig	A.M.
Castro	brigantin	DAZd 1
Concordia S.	bark	A.M.
Corriere	pelig	A.M.
Corriere	brigantin	DAZd 1
Cortese Petronilla	pelig	A.M.

Cosa V'Importa	brigantin	A.M.
Costantino	pelig	A.M.
Demetrio Fario	bark	A.M.
Diogene	brigantin	DAZd 1
Dobri Pocetach	škuna	A.M.
Dumiza	brigantin	A.M.
Enea	trabakul	DAZd 1
Ercole	brigantin	DAZd 1
Ercole	brigantin	DAZd 2
Fama	brigantin	A.M.
Fedele	brikškuna	A.M.
Fedeltà	nava	DAZd 2
Felice	pelig	A.M.
Fertile	trabakul	DAZd 1
Figlio VII	pelig	A.M.
Fortunata	bracera	A.M.
Fortunata	arka	DAZd 1
Fortunato	brigantin	DAZd 1
Francesco II	pelig	DAZd 1
Francesco Vigilante	-	DAZd 2
Galetto di Mare	pelig	A.M.
Gaudenzio	pelig	A.M.
Generoso Dalmato (preth. Oreste)	pelig	A.M.
Genio Pellegrino	pelig	DAZd 2
Genio Speculatore	brigantin	A.M.
Genitor Nicolò	brik	A.M.
Gennio	pelig	DAZd 1
Gentile	pelig	A.M.
Gentilissimo	pelig	A.M.
Gianino	pelig	A.M.
Giasone	pelig	A.M.
Giglio	pelig	A.M.
Giorgietto (preth. Unione)	pelig	A.M.
Giorgio e Maddalena	pelig	A.M.
Giorgio Santo	pelig	A.M.
Giosafat	pelig	A.M.
Giovanello	pelig	A.M.
Giovanna Santa	bracera	A.M.
Giovannina	trabakul	A.M.
Giovannino	leut	A.M.
Giordana	bracera	A.M.

Giusto Triestino	pelig	A.M.
Girasole	pelig	A.M.
Giudiscafo	brigantin	DAZd 1
Giulietta e Romeo	pelig	A.M.
Giulivo Milnarese	pelig	A.M.
Giuseppe Nicolò	brigantin	A.M.
Giuseppino	pelig	A.M.
Glas	brigantin	A.M.
Gliubimir	pelig	A.M.
Glorioso	pelig	A.M.
Glorioso Radetzky	pelig	A.M.
Glorioso S. Antonio	pelig	A.M.
Governator Lilienberg	pelig	A.M.
Graziosa Annunziata	pelig	A.M.
Grazioso	pelig	A.M.
Iellacich Bano	pelig	A.M.
Il Fertile	trabakul	DAZd 2
Il Gallo	brigantin	DAZd 1
Il Gentile	trabakul	DAZd 2
Il Marinaro	trabakul	DAZd 1
Il Pellegrino	trabakul	DAZd 1
Il Principe Carlo	brik	DAZd 1
Il Soccorso	trabakul	DAZd 1
Il Terrore	brigantin	DAZd 1
Il Veridico	-	DAZd 1
Illustre	pelig	A.M.
Immortal Padre	pelig	A.M.
Imparziale Segretario	pelig	A.M.
Imperatore Diocleziano	brigantin	A.M.
Imperatore Ferdinando	pelig	A.M.
Importante	brigantin	DAZd 1
Indio Volante	pelig	A.M.
Instancabile	pelig	A.M.
Intimo	pelig	A.M.
Innocente Dalmato	pelig	A.M.
Iolao	pelig	A.M.
Irride	pulaka	DAZd 2
La Buona Sorte	trabakul	DAZd 1
La Favorita	nava	DAZd 1
La Fedeltà	vašel	DAZd 1
La M. del Buon Consiglio	pulaka	DAZd 2

La Pietà	-	DAZd 1
L'Affetto	brigantin	DAZd 1
L'Amor Fraterno	brigantin	DAZd 2
L'Amorosa	tartana	DAZd 1
L'Amorosa	tartana	DAZd 2
L'Annunziata	pelig	DAZd 1
L'Angelica	goleta	DAZd 1
L'Angelo Raffaele	brigantin	DAZd 2
L'Audace	-	DAZd 1
Lelio	pelig	A.M.
Leone	pelig	A.M.
Lepre	goleta	DAZd 2
Lessignano	pelig	A.M.
Limitata	gajeta	A.M.
Liubomirka	bracera	A.M.
Luce	bracera	A.M.
M. del Carmine	-	DAZd 1
M. del Carmine	-	DAZd 1
M. del Carmine	pelig	DAZd 1
M. del Rosario	pelig	DAZd 1
M. della Salute	-	DAZd 1
M. delle Grazie	pelig	DAZd 1
M. delle Grazie	trabakul	DAZd 1
M. delle Grazie	pelig	DAZd 2
M. di Carmeni	pelig	DAZd 2
M. di Carmine	pulaka	DAZd 1
M. di Carmine	tartatona	DAZd 1
M. di Carmine	pelig	DAZd 2
M. di Carmine	pelig	DAZd 2
M. di Carmini	trabakul	DAZd 2
M. di Consolazione	pelig	DAZd 2
M. di Rosario	trabakul	DAZd 1
M. di Sette Dolori	pelig	DAZd 2
Madonna Cursarizza	pelig	A.M.
M. del Campo Grande	pelig	A.M.
Madonna del Monte	bracera	A.M.
Madonna della Salute	trabakul	A.M.
Madonna del Porto	bracera	A.M.
Madonna Krasna	pelig	A.M.
Maestoso Paolo	pelig	A.M.
Mala Tere	pelig	A.M.

Mali Marco	brigantin	A.M.
Marco Kraglievich	pelig	A.M.
Maria Ellena	brik	DAZd 1
Maria Francesca	bracera	A.M.
Marianna Bella	gajeta	A.M.
Marietta	brikškuna	A.M.
Marinaio	pelig	DAZd 2
Matricola	gajeta	A.M.
Menelao	pelig	A.M.
Mercantile	pelig	A.M.
Merito	škuna	A.M.
Michele	bark	A.M.
Milordino	brigantin	A.M.
Minotauro	brigantin	DAZd 1
Miracoloso S. Anastasio	pelig	A.M.
Miracoloso S. Prospero	pelig	A.M.
Mistica Rosa	gajeta	A.M.
Mladi Slavianin	brigantin	A.M.
Modello	pelig	A.M.
Modesto	pelig	A.M.
Monarca	pelig	A.M.
Monte Carmello	pelig	A.M.
Mosè	pelig	A.M.
Mrav	brigantin	A.M.
Narentino Secondo	pelig	A.M.
Nasliednik	brigantin	A.M.
Natalino	pelig	A.M.
Nave Fortunata	gajeta	A.M.
Naviesnik	brik	A.M.
Nicola Sveti	pelig	A.M.
Nicolò	pelig	A.M.
Nicolò Santo	pelig	A.M.
Nimfa Rinomata	brigantin	DAZd 1
Nodo Fraterno	pelig	A.M.
Nubile	pelig	DAZd 2
Paolina	karlengino	DAZd 2
Paolino	pelig	A.M.
Papagalo	pelig	DAZd 2
Patriotismo	brigantin	DAZd 2
Pervorodna Milizza	nava	A.M.
Pietà	brigantin	DAZd 2

Pomoch Bosgia	pelig	A.M.
Pompeo	pelig	A.M.
Portante	brigantin	DAZd 2
Potente	pelig	A.M.
Quardinguo	trabakul	DAZd 2
Raguseo Galante	pelig	A.M.
Risoluto	pelig	A.M.
Sbogom Mila	bracera	A.M.
S Bogom Putgnik	pelig	A.M.
S. Antonio	pelig	A.M.
S. Antonio	pelig	DAZd 2
S. Antonio	pelig	DAZd 2
S. Antonio di Padua	pelig	DAZd 2
S. Biagio	pelig	A.M.
S. Fortunato	pelig	A.M.
S. Francesco e Giuseppe	pelig	A.M.
S. Francesco ed Anime di Purgatorio	pelig	DAZd 2
S. Gaetano (ex. Narciso)	pelig	A.M.
S. Giacomo	pelig	A.M.
S. Giorgio	pelig	A.M.
S. Lorenzo	pelig	A.M.
S. Nicolò	pelig	A.M.
S. Nicolò di Bari	gajeta	A.M.
S. Rocco	brik	DAZd 2
S. V. Ferrerio	bracera	DAZd 2
S. Vincenzo Ferrerio	trabakul	DAZd 2
Salitario	brigantin	DAZd 2
Salitroso	pulaka	DAZd 1
Sarghera	pelig	A.M.
Sansone	pelig	A.M.
Saviezza	nava	DAZd 1
Scientifico	trabakul	DAZd 2
Sin	brigantin	A.M.
Skenderbegh	pelig	A.M.
Slava	brik	A.M.
Slavjanin	pelig	A.M.
Slavomir	pelig	A.M.
Snam Bog	brigantin	A.M.
Socolizza Liepa	bracera	A.M.
Sodalità	pulaka	DAZd 2

Soko	pelig	A.M.
Sollecito Dalmata	pelig	A.M.
Sorte Sabioncellina	pelig	A.M.
Spalato	brigantin	A.M.
Speranza	pulaka	DAZd 1
Speranza	pulaka	DAZd 1
Speranza S.	brigantin	A.M.
Staffetta Nuova	pelig	A.M.
Stefanina	bracera	A.M.
Sveti Nicola	pelig	A.M.
Tancredi	brigantin	A.M.
Taurino	pelig	A.M.
Telemaco	brigantin	DAZd 2
Telemaco	trabakul	DAZd 2
Teresa Maria	bark	A.M.
Teresina	bark	A.M.
Tre Fogli	trabakul	DAZd 1
Trinità N. 1	pelig	A.M.
Ufagne	pelig	A.M.
Uniade	brikškuna	A.M.
Unione	pelig	A.M.
Unione	pelig	A.M.
Unione	pelig	A.M.
V. Carolina	pelig	A.M.
Valente Paolina	pelig	A.M.
Valoroso	pelig	A.M.
Vecchio	pelig	DAZd 1
Veridico	brigantin	DAZd 2
Viaggiatrice	pulaka	DAZd 1
Vieran Alessandra	brikškuna	A.M.
Vigilante	pelig	A.M.
Vigore	pelig	A.M.
Viola	pelig	A.M.
Virtuoso Buduano	pelig	A.M.
Volante	pelig	A.M.
Vucich	pelig	A.M.
Xerse	pelig	A.M.
Zobrio	trabakul	DAZd 2

**Antonia Luketin Alfirević
Andrea Rogošić**

NAMES OF SAILING SHIPS IN DALMATIA IN THE 19TH CENTURY

Summary

This article analyses the names of sailing ships in Dalmatia in the 19th century which were extracted from several archival sources. These names are analysed on phonologic and morphosyntactic levels and they are classified according to their etiology. It is shown that they are most frequently of anthroponymic or hagnonymic origin while a significant number are augural or prophyllactic. This indicates that names reflect the linguistic and socio-cultural reality of the time and the place in which they were created, which in turn explains the fact of why the majority of names, along with the terms for types of sailing ships, are of Italian origin. Furthermore, in most cases the names were meant to protect the ship or bring good fortune to it which is why they are often related to various religious motifs, saints and, above all, the Virgin Mary, whose cult has been very significant in the Mediterranean area ever since the Middle Ages.

Key words: *Dalmatia, etiology, names, sailing ships*